

Motion till riksdagen 2005/06:Ju463

av **Olle Sandahl m.fl. (kd)**

Polisen i medborgarnas tjänst

Innehållsförteckning

Innehållsförteckning.....	1
Förslag till riksdagsbeslut	3
Inledning	4
Brottsstatistik	4
Polisens arbetssituation	5
Polisen ska ägna sig åt polisarbete	5
Häktessituationen	5
20 000 poliser 2010	5
En närpolis per tusen invånare	6
100 nya narkotikatjänster	6
Polisens arbetsmiljö	6
Större politiskt inflytande över polisverksamhetens ramar	7
Förbättrat ledarskap i polisorganisationen.....	7
Effektivisering.....	7
Polisens handlingsutrymme kringskärs	8
Ge polisen bättre verktyg i brottsbekämpningen.....	8
Tillåt buggning	8
Infiltration	9
Informatörer	9
Bevisprovokation	9
Tillåt polisen registrera digitala bilder på brottslingar	10
Alternativa vapen	10
Polisen och allmänheten.....	10
Polisens ansvar för brottsoffer.....	11
Brottsoffer underkänner polisen	11
Nolltolerans mot vardagsbrottsligheten.....	12
Hatbrott	12
Akademisera polisutbildningen.....	12
Etnisk och kulturell mångfald inom polisen.....	13
Poliser som gjort sig skyldiga till brott	13
Ny fristående myndighet som utreder brott som poliser begått i tjänsten	14

Fel! Okänt namn på

Legitimerade poliser.....	14
Långsiktighet och lyhördhet i den ekonomiska politiken.....	14
Nationella händelser drabbar polisdistrikt.....	15
Ökat kommunalt inflytande.....	15
Privatiseringen av polisens uppdrag.....	16
Europol – ett polisiärt samarbetsorgan.....	17

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om polisens respektive civilanställdas arbetsuppgifter.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att öka antalet poliser till 20 000 till år 2010.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att förstärka resurserna för att utveckla närpolisarbetet.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om 100 nya narkotikapolistjänster.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att regeringen omgående utvärderar det nya styrsystemet inom polisen samt ser över länspolisstyrelsernas reella möjligheter att genomföra verksamhetsplanen.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ett större politiskt inflytande över polisverksamhetens rammar.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att ge polisen bättre verktyg i brottsbekämpningen.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om nolltolerans mot vardagsbrottsligheten.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om hatbrott.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att göra polisutbildningen till en del av högskoleväsendet.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om värdet av etnisk och kulturell mångfald inom polisen.
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en fristående myndighet som utreder brott som poliser begått i tjänsten.
13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att införa legitimationssystem för poliser liknande det som gäller för vårdprofessionerna.
14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om långsiktighet i den ekonomiska politiken och behovet av utökade resurser etc.
15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att större händelser av nationell omfattning inte får belasta en enskild polismyndighet utan skall finansieras med specialdestinerade statliga medel.
16. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en utredning om ett ökat kommunalt inflytande över polisen.
17. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om privatiseringen av polisens uppdrag.
18. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att ge de enskilda polismyndigheterna i medlemsstaterna möjlighet att utveckla ett europeiskt samarbete.

Fel! Okänt namn på

Inledning

Till polisens uppgifter hör bland annat att förebygga brott, övervaka den allmänna ordningen och säkerheten, bedriva spaning och göra brottsutredningar. I polislagen (1984:387) beskrivs Polisens uppdrag på följande sätt: ”Som ett led i samhällets verksamhet för att främja rättvisa och trygghet ska Polisens arbete syfta till att upprätthålla allmän ordning och säkerhet samt att i övrigt tillförsäkra allmänheten skydd och annan hjälp.”

Uppdraget kompletteras årligen genom det regleringsbrev som regeringen utfärdar. Där talar regeringen om vilka mål den vill se uppfyllda med polisverksamheten.

I dag finns det för få poliser för att verksamhetsmålen ska uppnås. Den skadan tar lång tid att reparera. Många medborgare känner otrygghet. Polisens bristande förmåga att utöva sitt uppdrag ger samtidigt kriminaliteten en möjlighet att gro. Det urholkar allmänhetens förtroende för rättsväsendet och skapar klyftor mellan dem som kan betala privat för sin säkerhet och dem som inte kan det. Det gör att många känner en så stor otrygghet att den påverkar och inskränker det dagliga livet. Detta gäller inte minst kvinnor och äldre.

Efter nära nog 65 års socialdemokratiskt styre måste självklart Socialdemokraterna hållas ansvariga för dagens situation, även den polisiära. Den nuvarande polissituationen är en direkt följd av Socialdemokraternas medvetna val. Endast två förklaringar kan finnas till rådande tillstånd. Antingen fungerar polisen just så som Socialdemokraterna vill att den ska eller så har man skändligen misslyckats i sin rättspolitik.

Sanningen är att andra partier, däribland Kristdemokraterna, sedan flera år prioriterat rättsväsendet i sina budgetalternativ. Endast på senare år, efter en lång tids poliskris, har Socialdemokraterna insett att dessa satsningar skulle behövas.

Det är viktigt att Sverige får fler poliser. Antalet poliser ska öka med 1 000 per år. Dessutom måste rehabiliteringsinsatser göras för att få så många som möjligt av de cirka 800 poliser som är sjukskrivna i arbete igen. Kristdemokraterna kräver 20 000 poliser senast 2010.

Det är inte bara antalet poliser som är relevant. Polisen måste skötas mer effektivt och prioritera rätt saker, och regering och riksdag måste ge bättre verktyg åt polisen i dess yrkesutövande. Det får inte vara så att lagar och regler hindrar polisen att sköta sitt uppdrag effektivt.

Brottsstatistik

2004 polisanmäldes 1 248 743 brott. Glädjande nog var detta en sänkning med 1 procent jämfört med 2003. 209 mord anmäldes, en ökning med 11 procent, 67 000 fall av misshandel, 2 631 våldtäkter, 17 573 inbrott i bostäder samt 45 000 brott mot narkotikastrafflagen, en ökning med 10 procent.

Polisen har mycket att göra.

Polisens arbetssituation

Polisen ska ägna sig åt polisarbete

Uniformerad polis har under de senaste tio åren fått allt fler arbetsuppgifter i takt med att den civilanställda personalen ”sparats bort”. Ett av de stora problemen inom polisens organisation är att poliser numera får utföra en stor mängd icke-polisiära uppgifter. Poliserna utför en rad administrativa uppgifter som rätteligen borde utföras av bättre lämpad personal. Det är viktigt att poliser lägger sin arbetstid på det som ingen annan än de kan.

Det är därför uppenbart nödvändigt att öka antalet civilanställda så att utbildade poliser frigörs för polisiärt arbete. Fortfarande är bristen på arrestlokaler, häktesplatser och arrestantvakter allvarlig. Det får till konsekvens att polisens arbetstid tas i anspråk för många och långa transporter av frihetsberövade. Därefter tvingas dessutom utredarna resa lika långt för att förhöra samma personer.

Häktessituationen

Kristdemokraterna kräver fler arrestantvakter liksom ytterligare arrestlokaler och häktesplatser. Det har som följd av reduktionerna uppstått en klart olämplig miljö för både häktade och personal. Detta måste åtgärdas.

Det är ett gott tecken att kriminalvården har tagit fram en plan för hur 1 100 nya anstaltsplatser och häktesplatser ska inrättas fram till 2008 för att minska på trycket i kriminalvården. Fortfarande är dock trängseln på häktena på flera håll ett problem. I Göteborg har kraftiga nedskärningar gjorts på häktet i polishuset. Vad som kriminalvården planerar för och vad som verkligen händer kan alltså vara två helt skilda saker. Mer om häktessituationen skriver vi i annan kristdemokratisk motion.

20 000 poliser 2010

I dag finns ungefär 17 000 poliser. Kristdemokraterna kräver 20 000 poliser, för ett tryggare samhälle. Rikspolisstyrelsen beräknar att det i slutet av 2010 kommer att finnas 17 986 poliser i tjänst. Man skriver i Polisens budgetunderlag för åren 2006–2008 att antagningen till polisutbildningen bedöms från och med år 2007 vara cirka 300–500 per år i stället för nuvarande nivå på 1 000 per år. Socialdemokraterna planerar alltså att trappa ner på utbildningstakten av nya poliser efter riksdagsvalet. I 2002 års valrörelse utlovade Socialdemokraterna 20 000 poliser senast 2010. Kristdemokraterna vill i stället utöka polisutbildningen i syfte att antalet poliser år 2010 verkligen ska uppgå till 20 000, och vi anser att det behövs en närpolis per 1 000 invånare.

Fel! Okänt namn på

En närpolis per tusen invånare

Närpolisen utreder det mesta av den s.k. vardagsbrottslighet som till exempel stölder, skadegörelser och misshandel. Tanken med närpolisen är att den ska finnas geografiskt nära människor. Närpolisen samverkar och samarbetar för att minska och förebygga brott tillsammans med enskilda, myndigheter och organisationer inom varje närpolisområde. Närpolisen utför all typ av polisverksamhet: utredning, utryckning, trafikövervakning, förebyggande arbete med mera.

Polisbristen stör i hög grad närpolisarbetet eftersom poliserna används i utryckningsverksamheten. När det arbetet tar överhanden hinner närpoliserna inte med det brottsförebyggande arbetet. Det innebär att långsiktigheten i polisarbetet går förlorad. Att förebygga brott måste prioriteras. Närpolisreformens syfte är ökad trygghet genom att en ökad närhet mellan polis och medborgare ger möjlighet till tidiga, snabba och förebyggande insatser. Polisen måste bli mer synlig för medborgaren. Också det är brottsförebyggande. Den ständiga resursbristen har dock medfört att närpolisen kommit att arbeta alltmer ad hoc. Kristdemokraterna vill slå vakt om närpolisreformen och målet är en närpolis per tusen invånare.

100 nya narkotikatjänster

Antalet anmälda narkotikabrott ökade med 10 procent under år 2004. Därför avsätter Kristdemokraterna 50 miljoner kronor i sitt budgetalternativ för motsvarande 100 nya polistjänster med specialuppgift att bekämpa narkotikabrott och narkotikamissbruket bland ungdomar. Om polisen finner att man inte behöver 100 nya poliser utan i stället vill satsa pengarna på till exempel narkotikahundar eller utrustning är det en sak för polisen att avgöra. Det viktiga är att polisen med Kristdemokraternas förslag tillförs öronmärkta pengar för narkotikabekämpning. Orter som har färjetrafik till utlandet måste få ökade resurser annars riskeras att närpoliser kan komma att användas till passkontroller i stället för att vara ute på gator och torg.

Polisens arbetsmiljö

När polisen inte hinner med sina arbetsuppgifter kommenderas övertidsarbete med åtföljande stressbelastning av personalen. I dag är cirka 800 poliser sjukskrivna. Gällande arbetstidsavtal stipulerar att fler poliser ska vara i tjänst vid tider då flertalet brott begås. En relevant fråga är hur detta avtal ska kunna tillämpas då så många poliser har läkarintyg på att de inte kan arbeta skift eller att de inte klarar av yttre tjänst över huvud taget. Arbetet ska organiseras så att personalens hälsa kan bevaras. En enkät från våren 2001 visar att den psykosociala miljön enligt poliserna själva kraftigt försämrats de senaste tio åren. Vi anser att det psykosociala omhändertagandet inom polisens arbetsmiljö behöver utvecklas. Efter sent uppvaknande har rikspolisstyrelsen inlett

flera gemensamma utvecklingsprojekt inom arbetsmiljöområdet. Vi väntar otåligt på resultatrapport.

Större politiskt inflytande över polisverksamhetens ramar

Kristdemokraterna förespråkar en stark regional polisverksamhet med större politiskt inflytande över polisverksamhetens ramar. Regeringen måste omedelbart tillsätta en utredning som utvärderar dagens styrsystem och ser över länspolisstyrelsernas reella möjligheter att genomföra verksamhetsplanen. Kristdemokraterna förespråkar också ett ökat kommunalt inflytande över polisen. Detta motiveras med att medborgarna ska kunna ställa sina lokala politiker till svars för om polisens verksamhet inte fungerar tillfredsställande.

Förbättrat ledarskap i polisorganisationen

De problem som uppstått i samband med upplopp, kravaller och demonstrationer är uppenbart relaterade till brister i ledarskap och chefskompetens. Sedan flera år saknas central utbildning för chefer på olika nivåer. Detta lyfts också fram i Ds 2004:34 *Strukturella brister inom polisen*. Det saknas också vidareutbildning för redan verksamma chefer. Det finns heller inte någon för hela landet gällande reglering för behörighetskrav för chefsbefattningar. Behöriga sökande till den tidigare polischefsutbildningen var svenska medborgare, som avlagt juris kandidatexamen eller juristexamen. Kristdemokraterna anser inte att en chef nödvändigtvis ska vara jurist. Det är också andra egenskaper som är avgörande för ett gott chefskap än enbart utbildning. Även poliser utan juridisk examen torde kunna uppfylla de krav som är nödvändiga. En systematiserad strategi om plan för chefsutveckling och kompetens är uppenbart nödvändig. Eftersom promemorian bereds inom Justitiedepartementet yrkar Kristdemokraterna inte på denna del.

Effektivisering

Kristdemokraterna vill utbilda fler poliser. År 2010 ska det finnas 20 000 poliser, att jämföra med dagens cirka 17 000. Därtill krävs att polisen blir mer effektiv. Det är inte rimligt att personuppkläringen endast är 16 procent totalt sett. Av brott mot brottsbalken är endast 9 procent personuppklarade. Att detta är tecken på låg effektivitet visas i internationella jämförelser.

Polisens engagemang måste öka. Aktuell forskning visar detta. Engagemanget naggas dock i kanten av lagar och regler som försvårar för en effektiv brottsbekämpning. Det finns många rationaliseringar och effektiviseringar att göra. Man kan till exempel överväga att öka antalet radiobilar och ha fler bilar i samverkan med endast en polis per bil.

Fel! Okänt namn på

Polisens handlingsutrymme kringskärs

Polis får inte jaga brottslingar med bil om de inte misstänks för grovt brott. En dom i tingsrätten slår fast att polisen inte längre får jaga trafikbrottslingar om de inte är misstänkta för grovt brott som kan rendera fängelse eller om polisen bedriver spaning.

Denna begränsning försvårar för polisen och gör att den tappar sugen och i vissa fall kan det leda till att poliser konstruerar en anledning att följa efter en brottsling.

I ovan nämnda tingsrättsfall hade en polis jagat en mopedist som på en trimmad moped kört mot rött ljus. Poliser dömdes till 11 000 kronor i böter.

Kristdemokraterna ser en fara i att begränsa polisens arbetssituation. I värsta fall kan liknande begränsningar leda till att poliser inte vågar ingripa i viss brottslighet. Det vore olyckligt.

Sommaren 2005 presenterades en doktorsavhandling (Stefan Holgerssons *Yrke: Polis Yrkeskunskap, motivation, IT-system och andra förutsättningar för polisarbete*) som redovisar bilden av en dåligt fungerande polisorganisation. När- och ordningspolisens egna initiativ minskar dramatiskt redan efter första året som anställd. Efter 15 år i tjänst tas inga eller få egna initiativ. Den utvecklingen måste brytas till nästan varje pris. Polisens ambitionsnivå är avgörande för polisens arbetsresultat. Att polisen bara rycker ut när larm når dem fungerar inte. En polis måste ha ansvar, motivation och kompetens att ta egna initiativ. I en bättre organisation skulle fler poliser kunna leva upp till de ambitioner man en gång hade och fortfarande borde ha. Polisen måste snarare stimuleras till ingripanden än att straffas för dem. Byråkrati får inte sätta käppar i hjulet för polisingripanden.

Ge polisen bättre verktyg i brottsbekämpningen

Det finns flera sätt att utveckla polisens arbetsmetoder. Hemlig rumsavlyssning, så kallad buggning, är ett sätt. Dessutom bör poliser få möjlighet att kunna använda annan identitet vid såväl underrättelseverksamhet som spaning. Vidare bör polisernas möjligheter till bevisprovokation vidgas. Kristdemokraterna anser också att polisens vapen bör utvecklas.

Tillåt buggning

Polisen får värdefull information på ett tidigt stadium vid buggning. Det har visat sig vara en tillgång i de länder som tillåter buggning.

För att komma åt den avancerade kriminaliteten bör polisen få möjlighet till buggning. Ett beslut om buggning måste föregås av omsorgsfulla överväganden. När brottsligheten blir allt grövre ställs högre krav på polisens arbets-

och spaningsmetoder. Den internationella organiserade brottsligheten använder sig alltmer av tekniken i sin brottslighet. Det ökar pressen på att polisens arbetsmetoder måste ändras så att man på olika sätt kan komma närmare i sitt spanings- och utredningsarbete.

Utskottet ville inte tillmötesgå Kristdemokraterna i vårt yrkande om buggning som lades förra året. Redan då hänvisades till den beredning som regeringen bedrev. På samma sätt motiveras avslaget också i år. Det är dags att Sverige nu får en lagstiftning som tillåter buggning och som sätter tydliga gränser för när buggning är tillåten.

Infiltration

För att avslöja eller förhindra brott föreslog SOU 2003:74 *Ökad effektivitet och rättssäkerhet i brottsbekämpningen* att en polisman ska få uppträda under skyddsidentitet. Den som uppträder under skyddsidentitet föreslogs få registreras inom folkbokföringen även med de identitetsuppgifterna.

Användningen av skyddsidentitet är i första hand en metod som är avsedd att användas i infiltrationssammanhang vid bekämpningen av den organiserade brottsligheten. Syftet med infiltrationen är att inhämta information eller att genomföra provokativa åtgärder. Polisen får dock aldrig själv begå en kriminell handling för att kunna efterforska eller avslöja brott. Polisen får alltså inte delta i en grupps verksamhet på sådant sätt att polismannen begår brott.

Reglerna kring infiltration är fortfarande inte fastställda. Det är nödvändigt att så sker för att polisens arbete på detta område ska vara effektivt.

Informatörer

Informatörer är från polisen fristående uppgiftslämnare. De används i syfte att få upplysningar såväl i underrättelsearbete som under förundersökning. Skillnaden i förhållande till infiltration är bland annat att en informatör inte på något sätt är underställd polisen.

De kontakter som informatörer har med polisen kan variera kraftigt. Det kan röra sig om alltifrån helt tillfälliga kontakter till fall där polisen bygger upp en relation med informatören som lämnar upplysningar under lång tid. Dessa kontakter är mycket viktiga i polisutredningar.

En förutsättning för att en person ska vara villig att informera polisen är att dennes säkerhet kan garanteras. I dag finns dock en möjlighet att under en förundersökning respektive rättegång få reda på informatörernas identiteter. Informatörer måste kunna skyddas.

Fel! Okänt namn på

Bevisprovokation

Polisen använder i dag utan uttryckligt lagstöd provokativa åtgärder av olika slag. Det brukar sägas att bevisprovokation är en tillåten metod medan brottsprovokation är förbjuden. Det råder emellertid en osäkerhet om vad som ska betecknas som bevis- respektive brottsprovokation.

Tillåt polisen registrera digitala bilder på brottslingar

Personuppgiftslagen, PUL, behöver ändras så att poliser får rätt att registrera digitala bilder på brottslingar. Då går det snabbare att göra sökningar. Ett digitalt foto på en brottsling är en personuppgift i lagens mening. Det innebär att man inte får ha digitala fotoarkiv. Polisen får bara använda digitala bilder i förundersökningar. Enligt betänkande 2004/05:JuU19 *Polisfrågor* bereds för närvarande frågan om digitala foton i Regeringskansliet. En lagrådsremiss är planerad till det första halvåret 2006. Kristdemokraterna välkomnar att ett sådant arbete görs.

Alternativa vapen

Polisens brist på modern utrustning är ytterligare en fråga som behöver lösas. Polisen behöver alternativa vapen som elpistol och pepparsprej samt tillgång till vattenkanon vid demonstrationer och större folksamlingar. Polisen måste också få tillgång till skyddade fordon för att kunna upplösa våldsamma folkmassor med så liten risk för skador som möjligt för både demonstranter och poliser.

Polisen och allmänheten

I dag är det omvittnat svårt för allmänheten att komma fram per telefon till polisen, och det tar ofta lång tid innan polisen kommer fram till brottsplatsen. Kristdemokraterna vill understryka vikten av att det finns poliser i hela landet och att polisen är tillgänglig dygnet om, året om.

Även brottsuppleringen lämnar mycket övrigt att önska. I början av 80-talet klarades cirka 40 procent av alla anmälda brott upp. I dag klaras endast 30 procent upp. Att ett brott registreras som upplarat innebär inte nödvändigtvis att en person döms som skyldig. Det görs efter att polis eller åklagare har fattat ett beslut i ärendet till exempel att det avskrivs för att hålla nere ärendebalansen, även när det finns misstänkta. I bara 16 procent av alla anmälda brott kan en gärningsman bindas till brottet.

Att brott inte reds upp urholkar den enskildes förtroende för rättsväsendet och samtidigt polisens professionalitet och yrkes stolthet. Till detta ska läggas

att brottsoffrens trauma förvärras. Det är mycket viktigt att situationen snarast förbättras.

Polisens ansvar för brottsoffer

Kristdemokraterna föreslår att de rättsvårdande myndigheterna ska ges skyldighet att informera brottsoffren om dömda brottslingars permissioner och frigivning.

De rättsvårdande myndigheternas skyldighet att ge information och stöd till dem som utsatts för brott har skärpts ett antal gånger under de senaste decennierna. Trots detta återstår mycket arbete vad gäller myndigheternas information till brottsoffer och vittnen. Inom rättsväsendet finns en insikt om behovet av förbättringar på det här området.

Riksdagen beslutade våren 2001 om att § 13 a förundersökningskungörelsen skulle ändras så att information om stöd lämnas i större utsträckning än vad som sker i dag. Polisen skall enligt paragrafen, när det är möjligt och lämpligt, fråga brottsoffret om denne vill att man skall kontakta en stödorganisation. Kristdemokraterna reserverade sig mot förslaget då vi anser att polisen alltid, såvida det inte är omöjligt eller olämpligt, skall fråga brottsoffret om stödinsatser behövs. Brottsoffret som befinner sig i ett chocktillstånd behöver allt stöd för att klara den svåra situationen.

I september 2004 presenterade Brottsofferjourernas riksförbund (BOJ) enkätundersökningen "Brottsoffer i fokus" om hur polisen informerar och hjälper brottsoffer. En rad åtgärder och reformer har genomförts för att förbättra brottsoffrens situation på senare år, till exempel bättre ersättning, utökad rätt till målsägandebiträde med mera. Sedan 2001 ska polisen informera brottsoffret och fråga om han eller hon vill ha hjälp, till exempel få kontakt med den lokala brottsofferjouren. Men enligt BOJ:s enkät är det i vissa polismyndigheter bara några promille av brottsoffren som tillfrågas, en anmärkningsvärd siffra med tanke på att plikten att informera om hjälp och stöd är inskriven i lag.

Kristdemokraterna menar att det måste bli bättring på det här området.

Utöver det behöver de rättsvårdande myndigheterna ges utökade informationsskyldigheter. För att brottsoffer inte ska behöva uppleva att de av en händelse oväntat stöter på en person som begått brott mot dem eller att en dömd gärningsman söker upp dem under en permission eller efter sin frigivning, bör de rättsvårdande myndigheterna ges i uppdrag att informera brottsoffer om permissioner och frigivningar. En sådan information gör det även möjligt för brottsoffret att ansöka om besöksförbud eller vidta andra åtgärder som personen finner nödvändiga.

Fel! Okänt namn på

Brottsoffer underkänner polisen

Olika opinionsundersökningar visar att förtroendet för polisen har minskat. Svenskt kvalitetsindex, där SCB ingår, mäter förtroendet för samhällelig service, offentlig som privat. 2004 års betyg för polisen blev den lägsta noteringen som har registrerats. Polisen ligger i botten jämfört med andra myndigheter. Kristdemokraternas förslag när det gäller brottsoffrens situation tas upp i en särskild motion om brottsoffer.

Nolltolerans mot vardagsbrottsligheten

Uttrycket vardagsbrottslighet är för oss kristdemokrater helt felaktigt. Ordet ger sken av brott som en normal företeelse. Brottslighet förknippas med vardagen, som något som liksom hör till det dagliga livet. Det är för oss orimligt.

Med vardagsbrottslighet menar man mängdbrottslighet, till exempel, stölder, inbrott, misshandel. De är brott som inte ger de stora rubrikerna men som starkt påverkar den allmänna rättstryggheten i samhället. Det är också de brott som till stor del läggs ner utan utredning, avskrivs. Mängdbrottsligheten blir inte mindre brottslig för att den är frekvent. Den skapar lika fullt stort personligt lidande för de många brottsoffer som drabbas.

Mot detta vänder sig Kristdemokraterna. Vi kräver nolltolerans mot all brottslighet. Även den som till synes inte är lika allvarlig som tidningsrubrikernas brottslighet. För att allmänheten ska få förtroende för rättsväsendet krävs att de brott som sker också utreds och uppkläras. I dagsläget är uppkläningsprocenten för misshandel och grov misshandel 19 procent, för inbrott 4 procent och för stöld/snatteri ur och från motordrivet fordon 2 procent.

Hatbrott

För att bemöta det ökande antalet hatbrott mot homosexuella gav Rikspolisstyrelsen i februari 2005 ut en handledning för hur man ska hantera homofobiska brott. Fyra månader senare använde ingen av de 21 länspolisdistrikten den. Under 2003 ökade antalet anmälningar av hatbrott med hela 38 procent. Det är av största vikt att polisen prioriterar dessa brott. Det är en fråga om mänskliga rättigheter.

Akademisera polisutbildningen

Liksom Polisförbundets ordförande anser Kristdemokraterna att polisutbildningen ska akademiseras. Om det sker kommer forskning bli en del av den polisiära professionen och därmed utvecklas polisyrket och polisorganisationen.

en. Justitieutskottet är i någon mån av samma uppfattning. I betänkande 2004/05:JuU19 *Polisfrågor* begär utskottet att regeringen ser över frågan om det finns skäl att vissa utbildningsmoment i polisutbildningen som kännetecknas av en hög teoretisk nivå automatiskt ska ge akademiska poäng. Detta är ett bra första steg.

Etnisk och kulturell mångfald inom polisen

För att klara sina uppgifter måste myndigheterna inom rättsväsendet ha goda kunskaper om den etniska och kulturella mångfalden i samhället och vad den innebär inom respektive verksamhetsområden. En förutsättning är etnisk mångfald bland personalen. All diskriminering ska bekämpas, såväl på den egna arbetsplatsen som i mötet med människor som av olika anledningar kommer i kontakt med myndigheten. En viktig del av arbetet är att verka för etnisk mångfald bland personalen. Inom polisen är det av stor vikt att bredda kåren eftersom förståelsen och acceptansen för rättsväsendet då kan öka. Av betydande vikt är också att polisen får tillgång till nödvändiga språkliga och kulturella resurser.

Trots miljonsatsningar på annonskampanjer är andelen personer med utländsk bakgrund inom poliskåren fortfarande för låg. Bara 6,4 procent av dem som antogs hösten 2005 var födda i ett annat land. Räkna man med även dem med minst en utlandsfödd förälder är nästan 17 procent av de antagna invandrare. Motsvarande siffra för hela folket är 20 procent. Av Sveriges poliser är bara fem födda i ett afrikanskt land, enligt statistik från Statistiska centralbyrån (SCB).

Poliser som gjort sig skyldiga till brott

Kristdemokraterna föreslår att personer inom rättsväsendet som döms för brott där det finns fängelse i straffskalan ska fråntas sina jobb.

Ska personer inom rättsväsendet, som dömts för brott, kunna behålla sin tjänst efter lagakraftvunnen dom? Denna fråga har aktualiserats flera gånger under det gångna året, då domare i Högsta domstolen fällts för brott mot sexköpslagen och poliser fått behålla sina anställningar efter dom om misshandel av närstående kvinna. Kristdemokraterna anser att det undergräver förtroendet för rättsväsendet om inte ens de instanser som ska upprätthålla rättstryggheten kan förväntas vara befriade från kriminella. Domare som köper sexuella tjänster och poliser som dömts för misshandel av sina anhöriga ska inte få ha kvar sina tjänster. En kvinna som har misshandlats av sin man ska inte behöva konfronteras med en polisman som själv har misshandlat!

Det är viktigt att regelverket kring detta är tydligt. På så sätt kan man undvika en diskussion vid varje enskilt tillfälle. En brottslig handling som kan leda till ett visst straff ska direkt leda till avsked. Vi anser att en rimlig av-

Fel! Okänt namn på

gränsning är sådana brott som har fängelse i straffskalan. Regeringen bör tillkalla en utredning för att klargöra hur en sådan reglering bör se ut och hur den kan genomföras.

Samhället ska inte döma någon person för alltid. Det är en viktig kristdemokratisk princip att alla människor ska få en ny chans. Därför är det rimligt att ha en tidsgräns på exempelvis fem år varefter det kan bli möjligt att åter erhålla tjänster inom rättsväsendet.

Om detta har Kristdemokraterna skrivit i annan motion.

Ny fristående myndighet som utreder brott som poliser begått i tjänsten

Om det uppstår en misstanke om att en anställd inom polisen begått något brott eller gjort något annat fel i tjänsten, så ska det utredas. Det är för närvarande internutredningsenheterna som utreder misstankar om en anställd inom polisen begått något brott eller gjort något annat fel i tjänsten. En åklagare är alltid förundersökningsledare.

Det finns en internutredningsenhet inom varje åklagarmyndighet. Om det är ett brott väcker åklagaren åtal vid domstol. Innan domstolen bestämmer vilket straff den anställde ska dömas till, frågar man Personalansvarsnämnden, PAN, om polismannen kommer att avskedas ifall han döms. Om PAN svarar ja, får den polismannen ett lägre straff än han annars skulle ha fått.

Om polismannen blivit frikänd från brott kan ärendet ändå under vissa förutsättningar prövas av PAN för disciplinpåföljd. Men man kan inte dömas för brott och få disciplinpåföljd samtidigt.

Kristdemokraterna anser att en fristående myndighet ska utreda brott som poliser misstänks ha begått. Det är inte rimligt att misstänkta poliser utreds av sina arbetskamrater. Detta bör ges regeringen till känna.

Legitimerade poliser

En trendanalys som Polisförbundet tagit fram visar att det som tidigare var unikt med att vara polis inte längre är unikt. Brottsutredningar utförs av människor som inte har polisiär utbildning. I brist på poliser tvingas ordningsvakter och väktare ibland utföra arbetsuppgifter som gränsar till eller faktiskt är polisiära. Dessutom finns det ett förslag som går ut på att låta särskilda beredskapspolisen arbeta betydligt oftare och att Rikspolisstyrelsen ska besluta vid vilka tillfällen detta kan ske. Blir förslaget verklighet kan personer som endast har genomgått en 19 dagars utbildning komma att arbeta med brottslighet som till exempel inbrott, narkotikabrott eller trafikbrott. Eftersom särskilda beredskapspoliser bär likadana uniformer som poliser och dessutom är beväpnade, är risken stor att de i framtiden utgör en illusion av en synlig polis. Ett system med legitimerad poliskår, liknande det som gäller för vårdprofessionerna,

skulle dock klargöra vilka uppgifter som är rent polisiära och därför endast får utföras av poliser. Detta skulle skapa trygghet för medborgarna.

Långsiktighet och lyhördhet i den ekonomiska politiken

Att skapa effektiv, professionell och trovärdig polis kräver en långsiktighet i den ekonomiska planeringen och lyhördhet för de verkliga behoven. För att klara bland annat en stor utbildningssatsning anslår Kristdemokraterna utöver regeringens förslag 500 miljoner kronor för 2006 till polismyndigheterna. Vi satsar totalt, på hela rättsväsendet, 1 195 miljoner kronor mer än regeringen för år 2006.

I lagom tid före valet 2002 började regeringen tala om en stor satsning på polisen. En granskning visar att de pengar regeringen sedan anslagit i namn av resursförstärkning har använts för att finansiera ökningen av poliser och har därefter behövts för att sanera polismyndigheternas skulder. Någon verklig nysatsning kan man därför inte tala om. Även om antalet poliser sakta kan börja stiga återstår stora bekymmer. På många håll i landet är polismyndigheternas ekonomi så dålig att man inte kommer att ha råd att anställa de poliser som behövs även om de vore tillgängliga. Enligt Rikspolisstyrelsens beräkningar har polisen ett beräknat underskott för 2005 på 74 miljoner kronor.

När budgeten är mindre än polisens behov måste efterjusteringar göras genom tilldelning av extramedel. Sådan politik gör det svårt för polisen att planera verksamheten på lång sikt.

Nationella händelser drabbar polisdistrikt

Större enstaka händelser kan innebära väldiga belastningar på ekonomin i polisdistrikt. Ett tydligt exempel på detta var EU-toppmötet i Göteborg 2001. Där genomfördes den största polisinsatsen någonsin i Sverige, då poliser från hela landet medverkade. Kostnaderna för bevakningen av EU-toppmötet hade beräknats till 46 miljoner kronor. Slutnotan blev ca 145 miljoner kronor. Vi anser att händelser av det här slaget inte kan betraktas som lokala angelägenheter. Därför måste regeringen ge förslag till systematisk hantering av denna typ av nationella insatser. En enskild polismyndighet får inte drabbas.

Ökat kommunalt inflytande

För att polisarbetet ska bli effektivt och rättssäkert krävs en omfattande strukturförändring av hela organisationen. Behoven skiljer sig åt mellan landsbygden och storstaden. Därför är det viktigt att hitta lösningar som fungerar över-

Fel! Okänt namn på

allt. Om kommunerna får ökat inflytande i polisverksamheten i samråd med människor i det lokala samhället skulle polisens arbete med all säkerhet fungera mycket bättre. En kommun kan i dag besluta om lokala trafikföreskrifter och ge tillstånd till fyrverkerier, men man kan inte ta beslut om säkerheten kring dessa frågor. Ett större lokalt ansvar och inflytande skulle leda till att kommuner, länsstyrelser och polis skulle tvingas ta gemensamt ansvar för sin egen trygghet.

Majoriteten av alla brott utgör problem som inte kräver en statligt styrd poliskår. Med en lokalt förankrad poliskår skulle större fokus sättas på vardagsbrottsligheten. Frågan om hur polisen kan organiseras närmare medborgarna bör utredas.

Kristdemokraterna föreslår att riksdagen ska begära att regeringen verkar för ett ökat lokalt inflytande över polisen.

Privatiseringen av polisens uppdrag

Att polisen inte klarar sina uppgifter är regeringens fel. Betydande delar av verksamheter som tidigare var polisens har privatiserats. Säkerhetsbranschen (bevakning, konsulttjänster och säkerhetsutrustning) omsätter i dag ungefär 14 miljarder kronor per år, vilket är lika mycket som för hela polisorganisationen. För 35 år sedan fanns det dubbelt så många poliser som väktare och ordningsvakter i Sverige. I dag har vi drygt 16 000 poliser, drygt 18 000 väktare och drygt 9 000 ordningsvakter. Vaktbolag som tillfrågats är eniga om att det är situationen inom polisväsendet som gör att marknaden för de privata bevakningsföretagen ökar. Vi går mot en alltmer privatiserad ordningsmakt. Väktare och ordningsvakter har en given roll som komplement till polisen, men det är inte bara den som kan betala ett vaktbolag som har rätt till trygghet och säkerhet. Nedrustningen av polisväsendet är ett hot mot rätts säkerheten.

Alla människor ska kunna känna sig säkra och trygga oavsett vart i landet man bor. Det förutsätter att polisen tar ansvar för medborgarsäkerhet över hela den geografiska ytan. Att polisiära uppgifter sköts av poliser med fullgod utbildning är då en självklarhet. Situationen kräver att regeringen vidtar kraftfulla åtgärder mot polisbristen. Det ställer krav på närvaro och tillgänglighet, men också på hög kompetens.

Det faktum att polisiära uppgifter gradvis övertagits av andra aktörer är inte en utveckling som verkar oroa regeringen. Tvärtom har allvarliga diskussioner förts inom Regeringskansliet om att kompensera polisbristen genom att ge ordningsvakter en mer betydande roll, inte minst i glesbefolkade trakter. Kristdemokraterna hävdar att polisiära uppgifter ska skötas av poliser som har föreskriven utbildning och står under demokratisk kontroll. Detta måste gälla såväl i stad som i glesbygd.

Nyligen krävde Rikspolisstyrelsen i en skrivelse till regeringen att beredskapspoliser ska användas oftare. Man menar att styrkan behövs för att klara av allvarliga situationer som samhället annars inte har resurser till. Naturligtvis ska polisen ha tillräckliga resurser för att normalt klara allvarliga situat-

Fel! Okänt namn på

ioner utan en beredskapsstyrka, men i det läge som råder har Kristdemokraterna ingen invändning mot Rikspolisstyrelsens förslag.

Beredskapspolisen som ska arbeta bredvid och i samarbete med ordinarie polis måste självfallet ha avgränsade och noga definierade uppgifter. Man kan också överväga en särskild, avvikande uniform för beredskapspolis.

Europol – ett polisiärt samarbetsorgan

Kristdemokraterna ställer sig positiva till det polisiära samarbetsorganet Europol och ser gärna att samarbetet stärks ytterligare. Dess befogenheter är väldefinierade och, i synnerhet när det gäller de operationella befogenheterna, tydligt avgränsade. Det finns inget fog för talet om en EU-polis som agerar på egen hand i nationella polisens ställe.

Europols främsta uppgift är att samla och analysera information samt fungera som bas för informationsutbyte beträffande särskilt allvarlig och gränsöverskridande brottslighet.

För att Europol ska fungera krävs samarbete med länder både inom och utom unionen. Det är också angeläget att Europol anpassar och samordnar sitt arbete med Interpol, den internationella kriminalpolisorganisationen. Båda organisationerna behövs i den internationella brottsbekämpningen.

Europols främsta styrka är dess centrala position och dess möjlighet att sammanställa uppgifter från flera olika länder. De enskilda medlemsländerna kan i sitt interna arbete dra nytta av Europols expertis. Europol ska också kunna stimulera ett eller flera medlemsländer att starta utredningar.

Europol har ett kriminalregister, vars regelverk är utformat med största möjliga respekt för den enskildes integritet. Sverige preciserar genom nationell lagstiftning vilken information som får registreras i vårt eget land. Inga andra typer av uppgifter får överföras från svensk polis till Europols register.

Kristdemokraterna anser att de enskilda polismyndigheterna i medlemsstaterna också bör ges möjlighet att utveckla ett europeiskt samarbete, i likhet med åklagarnas samarbetsorgan Eurojust.

Stockholm den 4 oktober 2005

Olle Sandahl (kd)

Peter Althin (kd)

Helena Höij (kd)

Ingemar Vänerlöv (kd)

Ingvar Svensson (kd)

Yvonne Andersson (kd)

Tuve Skånberg (kd)